

SÖNGUR

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám í rytmískum söng. Þar á eftir fara kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalistar með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma.

Nokkur atriði varðandi nám í söng

Söngnám hefur talsverða sérstöðu samanborið við hljóðfæranám. Hljóðfæri söngnemandans, röddin, er hverjum og einum gefin. Hún er hluti líkamans, einstök og óendurnýjanleg. Bakgrunnur nemenda, sem hefja söngnám samkvæmt rytmískri námskrá, er mjög breytilegur. Sumir hafa stundað hljóðfæranám frá unga aldri, aðrir sungið með hljómsveitum eða tekið þátt í markvissu kórstarfi, stundað klassískt söngnám eða ekki hlotið neina formlega tónlistarþjálfun. Taka þarf tillit til þessara atriða í náminu. Þau geta haft áhrif á framvindu námsins og því getur námshraði nemenda í söng verið afar mismunandi. Nám í söng getur hafist þegar nemendur hafa náð líkamlegum þroska og raddir þeirra stöðugleika eftir breytingar gelgjuskeiðsins. Á undanfórnum áratugum hefur meðalaldur byrjenda verið 16 til 18 ár en á síðustu árum hefur sá aldur færst neðar. Raddþroski er þó mjög einstaklingsbundinn og meta verður hvern einstakling sérstaklega.

Söngnám gerir um margt aðrar kröfur til nemenda en hljóðfæranám í rytmískri tónlist. Söngnemar þurfa meðal annars að fást við textatúlkun, framburð og míkrofóntækni. Þá gera ólíkir stílar rytmískrar tónlistar kröfur um mismunandi raddbeitingu. Spuni er þungamiðja í rytmísku tónlistarnámi og þurfa söngnemar að fást við hann eins og aðrir þó að forsendur séu um margt aðrar. Sumt er varðar spuna er léttara fyrir söngvara en annað mun erfiðara. Enn eitt atriði, sem greinir söngvara frá öðrum tónlistarmönnum, er sú staðreynd að þeir eru nánast alltaf í aðalhlutverki þegar þeir eru þátttakendur í hljómsveit. Þetta undirstrikar mikilvægi framkomu og samskipta við áheyrendur fyrir söngvara, umfram aðra. Mikilvægt er að söngnemunum gefist kostur á tilsögn í ofangreindum efnum sem og reglulegum undirleikstímum. Þá er æskilegt að söngnemar fái eins fjölbreytta reynslu og mögulegt er af starfi með

mismunandi stærðum og gerðum hljómsveita í fjölbreyttum stílum rytmískrar tónlistar.

Grunnám

Að jafnaði má gera ráð fyrir að söngnemendur ljúki grunnámi á einu til tveimur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem undirbúningur nemenda er breytilegur og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnnámi

Uppbygging kennslu í grunnnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga söngnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Tónn og tækni

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt
- hafi tileinkað sér góða líkamsstöðu
- andi eðlilega og öndun fylgi hendingamótun
- hafi náð grundvallartökum á tónmyndun
- hafi náð allgóðum tókum á inntónun
- sýni skilning á sérhljóða- og samhljóðamyndun
- sýni raddbeitingu sem hæfir stíl tónlistarinnar
- geti sungið með heyrnlegum styrkleikabreytingum
- hafi allgóð tók á hljóðnematækni
- hafi náð grundvallartökum á söng með stuðningi

Texti

Nemandi

- syngi með skýrum textaframburði
- hafi tileinkað sér góðan íslenskan textaframburð
- hafi náð grundvallartökum á enskum textaframburði
- hafi þjálfast í að syngja á ensku og íslensku
- sýni sannfærandi textatúlkun
- sýni augljósan skilning á innihaldi texta

Hrynur og form

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti sungið með hryntilfinningu sem hæfir stíl tónlistarinnar
- skilji og þekki algengustu formgerðir
- sýni gott formskyn

Laglína

Nemandi

- flytji laglínur á sannfærandi hátt, m.a. með persónulegri túlkun, hendingamótun og styrkbreytingum
- hafi grundvallarskilning á hlutverki söngvara í hljómsveit

Tónstigar og hljómar

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í söng og notkun eftirfarandi tónstiga:
 - dúr
 - hreinn moll
 - hljómhæfur moll
 - dórískur
 - mixólýdískur
 - dúr-pentatónískur
 - moll-pentatónískur
 - blústónstigi
- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi þríhljóma:
 - dúr
 - moll
 - stækkaður
 - minnkaður
 - sus4
- hafi kynnst og skilji notagildi stækkaðra og minnkaðra þríhljóma
- skilji uppbyggingu og þekki helstu notkunarmöguleika allra framangreindra hljóma og tónstiga til spuna
- hafi öðlast grundvallarskilning á eðli og uppbyggingu kirkjutóntegunda
- syngi tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Fjöldi og val verkefna

Nemandi

- hafi kynnst og hafi skilning á ólíkum söngstílum rytmískrar tónlistar, þ.m.t. djassi, rokki og poppi
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi safnað a.m.k. fjórum þekktum lögum á safnlista, þar af a.m.k. einu lagi á íslensku og einu á ensku

Spuni

Nemandi

- geti spunnið liðlega yfir einföld hljómfæri á díatónískan máta
- sýni með spuna sínum góðan skilning á hljómrænu innihaldi tónlistarinnar
- hafi allgóð tök á notkun blús- og pentatónstiga, einkum til spuna yfir einfalt blúsform
- syngi með öruggri hryntilfinningu
- sýni sannfærandi hendingamótun í spuna
- sýni eðlilega framvindu í spuna
- sýni sannfærandi uppbyggingu í spuna
- sýni sannfærandi sjálfspottna notkun á mismunandi styrk og styrkbreytingum, bæði í spuna og flutningi laglína
- hafi kynnst einföldu textaspunatungumáli¹
- hafi kynnst spuna út frá texta lagsins
- geti spunnið út frá hljómagöngum laga af sambærilegri þyngd og lög sem nefnd eru sem dæmi um prófverkefni á grunnprófi

Samspilsíðkun

Nemandi

- hafi kynnst ýmiss konar samleik/samsöng
- hafi fengið tækifæri til að syngja með hljómsveit
- hafi kynnst ýmiss konar rödduðum söng og samsöng
- geti unnið undir leiðsögn í hljómsveitarstarfi og kór
- hafi kynnst algengasta taktslætti og bendingum stjórnanda
- hafi fengið tækifæri til að koma fram á tónleikum sem þátttakandi í samspili eða samsöng

Samspilshæfni

Nemandi sýni með söng sínum eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok grunnnáms:

- hlustun á meðspilara og virkt samspil
- frumkvæði í samleik
- að hann sé móttækilegur fyrir frumkvæði annarra í samleik

Lestur, leikur eftir eyra og utanbókarlærdómur

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í lestri bókstafshljóma til spuna
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum lestri bókstafshljóma til spuna
- skilji og geti farið eftir algengustu leiðbeinandi orðum og táknum sem koma fyrir á lagblöðum²

¹ „Scat“.

² „Lead sheet“.

- geti lesið og flutt án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að flytja laglínur utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að læra hljómaganga utanbókar til notkunar í spuna
- hafi þjálfast reglulega í að læra einfaldar laglínur og hljómaganga eftir eyra

Túlkun, tjáning, still og framkoma

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok grunnnáms:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Námslok

Nemandi

- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Verkefnalisti í grunnnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu námsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Listanum er raðað eftir stafrófsröð höfunda. Í einstaka tilfellum kunna hlutar bóka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennsluefni

COKER, PATTY

The singer's jam session: A thorough, immediate approach to the numerous styles of jazz singing

COKER, PATTY

Vocal Improvisation - An Instrumental Approach by Patty Coker

DIBLASIO, DENIS

Guide For Jazz/Scat Vocalists

DIBLASIO, DENIS

Diblasio's Bop Shop: The Sequel

DIBLASIO, DENIS

Diblasio's Bop Shop: Getting Started in Improvisation

SADOLIN, CATHRINE
Complete Vocal Technique
CVI Publications

STOLOFF, BOB
Scat Singing Method

STOLOFF, BOB
Blues Scatitudes

The Real Vocal Book Volume 1
Hal Leonard

STOLOFF, BOB
Scat Improv Techniques

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í bóklegum greinum. Í kafla um áfangapróf á 22–33 í þessu riti, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi skal nemandi flytja tvö aðallög. Auk þess skal hann leggja fram safnlista með fjórum lögum og velur prófdómari eitt þeirra til flutnings. Alls eru því undirbúin sex lög og skulu þau öll vera í samræmi við kröfur þessarar námskrár. Að lágmarki skal eitt laganna vera á íslensku og eitt á ensku. Á grunnprófi er heimilt að notast við undirleik kennara eða hljóðritaðan undirleik.

Aðrir prófþættir eru raddæfingar, tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins.

Miða skal við að heildartími á grunnprófi í rytmískum söng fari ekki fram yfir 30 mínútur. Á prófinu skal nemandi flytja öll lög samkvæmt prófþætti 1 utanbókar. Sama á við um raddæfingar samkvæmt prófþætti 2, tónstiga og hljóma samkvæmt prófþætti 3 og valverkefni samkvæmt prófþætti 4 b). Valverkefni samkvæmt prófþætti 4 a) er heimilt að flytja eftir nótum.

Prófþættir eru þessir:

1. **Verk** (45 einingar alls) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
 - a) Tvö ólík aðallög (15 einingar hvort).
 - b) Eitt lag af fjögurra laga safnlista – valið af prófdómara (15 einingar).
2. **Raddæfingar** (15 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
3. **Tónstigar og hljómar** (15 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
4. **Val** (10 einingar). Nemandi velji annað eftirtalinna viðfangsefna:
 - a) Syngi frumsamið verk eða eigin útsetningu.
 - b) Syngi verk samkvæmt klassískri námskrá af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni.

5. **Óundirbúinn nótnalestur** (10 einingar).
 - a) Hefðbundinn nótnalestur (5 einingar).
 - b) Lestur bókstafshljóma og spuni yfir þá (5 einingar).
6. **Heildarsvipur** (5 einingar).

Frekari umfjöllun um einstaka þætti prófsins er að finna í kafla um áfanga-próf á bls. 29–33 hér að framan.

Hér á eftir birtast dæmi um prófverkefni á grunnprófi. Síðan eru birt fyriræmi um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Verk og safnlisti

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um verk og lög á safnlista

Djass

Autumn Leaves (Kosma)
 It Could Happen To You (Burke / Van Heusen)
 Oh, Lady Be Good (Gershwin)
 Summertime (Gershwin)

Íslenskur djass

Einu sinni á ágústkvöldi (Jón Múli Árnason)
 Komdu í kvöld (Jón Sigurðsson)
 Stolin stef (Tómas R. Einarsson)
 Undir Stórasteini (Jón Múli Árnason)

Erlend dægurlög/Rokk

Can't Help Falling In Love With You (Weiss / Peretti / Creatore)
 Hey Jude (McCartney)
 Moondance (Morrison)
 Nights In White Satin (Moody Blues)

Íslensk dægurlög/Rokk

Bláu augun þín (Gunnar Þórðarson)
 Brúðarskórnir (Þórir Baldursson)
 Ó, þú (Magnús Eiríksson)
 Þakklæti / To Be Grateful (Magnús Kjartansson)

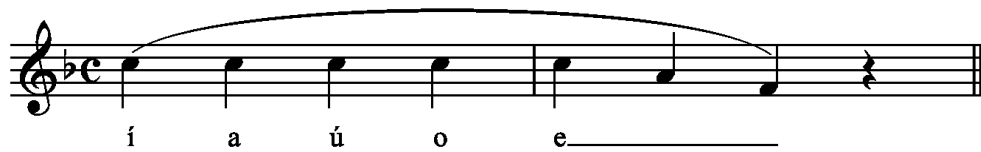
Æfingar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi raddæfingar. Raddæfingar skulu sungnar án undirleiks. Í prófinu má leika hverja æfingu einu sinni fyrir nemandann, síðan er gefinn upphafstónn. Það er á valdi prófdómara að velja tónhæð, sérhljóða (a, e, í, o, ú) og styrkleika. Nemandi ræður röð æfinga.

Auk neðangreindra skylduæfinga skal nemandi undirbúa eina raddæfingu að eigin vali. Valæfingunni skal skilað á nótum fyrir upphaf prófs.

Tónmyndun og sérhljóðar

♩ = 80–90

Inntónun og legato

♩ = 108–120

Nákvæmni í hryn og tónmyndun

♩ = 100–120

Lipurð

♩ = 66–72

Tónstigar og hljómar

Til prófs skal undirbúna eftirfarandi tónstiga og hljóma sem sungnir skulu án undirleiks. Nemandi ræður hvort hann notar söngheiti eða ekki. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem sungnir eru. Gefinn er upphafstón hverju sinni.

Efni

Nemandi geti sungið:

- eftirtalda tónstiga:
 - dúr
 - hreinan moll
 - hljómhæfan moll
 - dórískan
 - mixólýdískan
 - dúr-pentatónískan
 - moll-pentatónískan
 - blústónstiga
- eftirtalda þríhljóma:
 - dúr
 - moll
 - stækkaðan
 - minnkaðan
 - sus4

Flutningsmáti og hraði

Nemandi

- syngi tónstiga eina áttund upp og niður
- syngi hljóma frá grunntóni upp á efsta tón og aftur niður
- syngi tónstiga og hljóma M.M. ♩ = 50–63
- syngi tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Miðnám

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil tveimur til þremur árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámsskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámsskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og

viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga söngnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Tónn og tækni

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt
- hafi tileinkað sér góða líkamsstöðu
- andi eðlilega og úthald sé í samræmi við auknar kröfur þessa námsáfanga
- hafi náð góðum tókum á stuðningi
- hafi náð góðum tókum á tónmyndun og samræmingu raddsviða
- hafi náð góðum tókum á inntónun
- sýni skilning á sérhljóða- og samhljóðamyndun
- sýni raddbeitingu sem hæfir stíl tónlistarinnar
- syngi með greinilegum styrkleikabreytingum
- hafi náð góðum tókum á hljóðnematækni
- hafi öðlast grundvallarskilning á uppbyggingu hljóðkerfa og hlotið þjálfun í hljómmótun eigin tóns

Texti

Nemandi

- syngi með skýrum textaframburði
- hafi tileinkað sér góðan íslenskan textaframburð
- hafi náð allgóðum tókum á enskum textaframburði
- hafi kynnst flutningi sönglaga á upprunalegu tungumáli, öðru en íslensku og ensku
- hafi öðlast skilning á innihaldi þeirra texta og ljóða sem fengist var við í náminu

Hrynur og form

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- syngi með hryntilfinningu sem hæfir stíl tónlistarinnar
- skilji og þekki algengar formgerðir
- sýni mjög gott formskyn

Laglína

Nemandi

- flytji laglínur á sannfærandi hátt, m.a. með persónulegri túlkun, hendingamótun og styrkbreytingum
- hafi þjálfast í flutningi „verse“ í standörðum
- hafi góðan skilning á hlutverki söngvara í hljómsveit

Tónstigar og hljómar

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í söng og notkun eftirfarandi tónstiga:
 - dúr
 - hreinn moll
 - hljómhæfur moll
 - djassmoll
 - dórískur
 - lýdískur
 - mixólýdískur
 - lókrískur
 - dúr-pentatónískur
 - moll-pentatónískur
 - blústónstigi
 - mixólýdískur b9 b13
 - krómatískur tónstigi
- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi þríhljóma:
 - dúr
 - moll
 - stækkaður
 - minnkaður
 - sus4
- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi ferhljóma:
 - maj 7
 - 7
 - m7
 - m7(b5)
 - +7
 - dim7
 - sus7
- skilji uppbyggingu og þekki helstu notkunarmöguleika allra framangreindra hljóma og tónstiga til spuna
- syngi tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Fjöldi og val verkefna

Nemandi

- hafi kynnst ólíkum stílbrigðum djasstónlistar
- hafi kynnst mismunandi stílbrigðum rytmískrar tónlistar, svo sem: rokki, poppi, heimstónlistar, þjóðlagatónlistar og söngleikjatónlistar
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi safnað a.m.k. fjórtán þekktum lögum á safnlista, þar af a.m.k. sjö djasslögum
- hafi tileinkað sér a.m.k. tvö safnlistalög á íslensku og tvö á ensku

Spuni

Nemandi

- geti spunnið liðlega yfir meðalþung hefðbundin hljómfæri í dúr og moll
- sýni með spuna sínum góðan skilning á hljómrænu innihaldi tónlistarinnar
- sýni góð grundvallartök á krómatísku nótnavali í spuna, m.a. með notkun á krómatískum nálgunarnótum og breyttum spennum
- beiti fjölbreyttum hryn í spuna
- syngi með öruggri hryntilfinningu
- sýni sannfærandi hendingamótun í spuna
- sýni eðlilega framvindu í spuna
- sýni sannfærandi uppbyggingu í spuna
- sýni sannfærandi sjálfsprottna notkun á mismunandi styrk og styrkbreytingum, bæði í spuna og flutningi laglína
- hafi náð allgóðum tókum á textaspunatungumáli³
- hafi allgóðum tókum á spuna út frá texta lagsins
- geti spunnið á sannfærandi máta út frá hljómagöngum laga af sambærilegri þyngd og nefnd eru sem dæmi um prófverkefni á miðprófi

Samspilsíðkun

Nemandi

- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik/samsöng
- hafi öðlast reynslu af að syngja með hljómsveitum af ólíkum stærðum og gerðum
- hafi þjálfast í að ákvarða heppilegar tóntegundir laga út frá eigin raddsviði
- hafi þjálfast í að tónflytja og skrifa út lag- eða hljómsveitablað í tóntegundum sem henta eigin raddsviði
- hafi hlotið reglubundna þjálfun í ýmiss konar rödduðum söng og samsöng
- geti unnið undir leiðsögn í hljómsveitarstarfi og kór
- skilji og geti fylgt algengasta taktslætti og bendingum stjórnanda
- sé meðvitaður um nauðsyn undirbúnings, góðrar ástundunar og reglulegrar tímasóknar í hópastarfi, svo sem hljómsveit og kór
- sé meðvitaður um sameiginlega ábyrgð þeirra sem starfa saman á farsælu starfi og góðum árangri
- sé meðvitaður um mikilvægi góðra samskipta og félagslegrar færni í samstarfi
- hafi fengið tækifæri til að koma fram á tónleikum sem þátttakandi í samspili og samsöng
- hafi tekið þátt í stærri verkefnum, svo sem söngleikjum og þematengdum tónleikum eftir því sem aðstæður leyfa

³ „Scat“.

Samspilshæfni

Nemandi

- sýni með söng sínum eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok miðnáms:
- hlustun á meðspilara og virkt samspil
- frumkvæði í samleik
- að hann sé móttækilegur fyrir frumkvæði annarra í samleik
- hafi þjálfast í að leiða hljómsveit eða meðleikara, stjórna með látbragði og bendingum, ákvarða tempó og telja í lag

Lestur, leikur eftir eyra og utanbókarlærdómur

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í lestri og spuna út frá öllum bókstafshljómum sem talist geta í almennri notkun
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum lestri og spuna út frá öllum algengum bókstafshljómum
- hafi góða þekkingu á leiðbeinandi orðum og táknum sem koma fyrir á lagblöðum⁴
- geti lesið og sungið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- hafi þjálfast reglulega í að flytja laglínur utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að læra hljómaganga utanbókar til notkunar í spuna
- hafi þjálfast reglulega í að læra laglínur og hljómaganga eftir eyra

Upprit

Nemandi

- hafi þjálfast í að læra utan að, líkja eftir og fylgja hljóðrituðum söng eða hljóðfæraleik þekktra listamanna í völdum spunaköflum
- hafi kynnst uppritun valinna spunakafla þekktra listamanna

Tónsmíðar

Nemandi

- hafi kynnst tónsmíðavinnu

Túlkun, tjáning, stíll og framkoma

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok miðnáms:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl

⁴ „Lead sheet“.

- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Námslok

Nemandi

- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni sem hentar við upphaf miðnáms til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listanum er raðað eftir stafrófsröð höfunda. Í einstaka tilfellum kunna hlutar bóka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennsluefni

COKER, PATTY The singer's jam session: A thorough, immediate approach to the numerous styles of jazz singing	SADOLIN, CATHRINE Complete Vocal Technique <i>CVI Publications</i>
COKER, PATTY Vocal Improvisation - An Instrumental Approach by Patty Coker	STOLOFF, BOB Blues Scatitudes
DIBLASIO, DENIS Guide For Jazz/Scat Vocalists	STOLOFF, BOB Scat Singing Method
DIBLASIO, DENIS Diblasio's Bop Shop: The Sequel	The Real Vocal Book Volume 1 <i>Hal Leonard</i>
DIBLASIO, DENIS Diblasio's Bop Shop: Getting Started in Improvisation	

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf á bls. 22–33 í þessu riti er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang,

skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi skal nemandi flytja tvö aðallög. Auk þess skal hann leggja fram lista með fjórtán lögum og velur prófdómari eitt þeirra til flutnings. Alls eru því undirbúin sextán lög og skulu þau öll vera í samræmi við kröfur námskrárinnar. Miðað er við að a.m.k. helmingur laga samkvæmt prófþætti 1 sé djasstónlist. Að lágmarki skal eitt laganna vera á íslensku og eitt á ensku. Spuni skal koma fram í öðru aðallaginu og a.m.k. fjórum safnlistalögum. Aðrir prófþættir eru upprit, raddæfingar, tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins.

Miða skal við að heildartími á miðprófi fari ekki fram yfir 50 mínútur. Á prófinu skal nemandi flytja öll lög samkvæmt prófþætti 1 utanbókar. Sama á við um upprit samkvæmt prófþætti 2, raddæfingar samkvæmt prófþætti 3, tónstiga og hljóma samkvæmt prófþætti 4 og valverkefni samkvæmt prófþætti 5 b) og 5 c). Valverkefni samkvæmt prófþætti 5 a) má flytja eftir nótum. Eðli málsins samkvæmt er óundirbúinn nótnalestur samkvæmt prófþætti 6 alltaf eftir nótum.

Prófþættir eru þessir:

1. **Verk** (36 einingar alls) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
 - a) Tvö ólík aðallög, flutt með hljómsveit (12 einingar hvort).
 - b) Eitt lag af fjórtán laga safnlista, flutt með hljómsveit – valið af prófdómara (12 einingar).
2. **Upprit** (12 einingar) flutt með upprunalegri upptöku.
3. **Raddæfingar** (12 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
4. **Tónstigar og hljómar** (15 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
5. **Val** (10 einingar). Nemandi velji eitt eftirtalinna viðfangsefna:
 - a) Syngi frumsamið verk eða eigin útsetningu.
 - b) Syngi verk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur miðprófsverkefni.
 - c) Syngi verk samkvæmt klassískri námskrá af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni.
6. **Óundirbúinn nótnalestur** (10 einingar).
 - a) Hefðbundinn nótnalestur (5 einingar).
 - b) Lestur bókstafshljóma og spuni yfir þá (5 einingar).
7. **Heildarsvipur** (5 einingar).

Frekari umfjöllun um einstaka þætti prófsins er að finna í kafla um áfanga-próf á bls. 29–33 hér að framan.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi. Síðan eru birt fyriræmi um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Verk og safnlisti

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um aðallög og ný lög á safnlista

Djass

All The Things You Are (Kern)
 Girl From Ipanema (Jobim)
 My Funny Valentine (Rodgers)
 What's This Thing Called Love (Porter)

Íslenskur djass

Ef það sé djass (Tómas R. Einarsson)
 Gettu hver hún er? (Jón Múli Árnason)
 Hvar er tunglið? (Sigurður Flosason)
 Það sem ekki má (Jón Múli Árnason)

Erlend dægurlög/rokk

Both Sides Now (Mitchel)
 Calling You (Telson / Bagdad Café)
 Grace (Buckley)
 Lately (Wonder)

Íslensk dægurlög/Rokk

Braggablús (Magnús Eiríksson)
 Dagný (Sigfús Halldórsson)
 Litli tónlistarmaðurinn (Freymóður Jóhannesson)
 Þitt fyrsta bros (Gunnar Þórðarson)

Dæmi um upprit

Chet Baker: Do It The Hard Way (Chet Baker: It Could Happen To You)
 Joni Mitchel: Dry Cleaner From Des Moines (Joni Mitchel: Mingus)

Raddæfingar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi raddæfingar. Raddæfingar skulu sungnar án undirleiks. Í prófinu má leika hverja æfingu einu sinni fyrir nemandann, síðan er gefinn upphafstónn. Það er á valdi prófdómara að velja tónhæð, sérhljóða (a, e, í, o, ú) og styrkleika. Nemandi ræður röð æfinga.

Auk neðangreindra skylduæfinga skal nemandi undirbúa eina raddæfingu að eigin vali. Valæfingunni skal skilað á nótum fyrir upphaf prófs.

Inntónun og breitt tónsvið

♩ = 80–100

Lipurð – styrkleiki

♩ = 88–104

Legato, stökk, jöfnun milli raddsviða

♩ = 80–100

Öndunartækni og staccato/legato

♩ = 100–120

Tónstigar og hljómar

Til prófs skal undirbúna eftirfarandi tónstiga og hljóma sem sungnir skulu án undirleiks. Nemandi ræður hvort hann notar söngheiti eða ekki. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem sungnir eru. Gefinn er upphafstón hverju sinni.

Efni

Nemandi geti sungið

- eftirtalda tónstiga:
 - dúr
 - hreinan moll
 - hljómhæfan moll

- djassmoll⁵
- dórískan
- lýdískan
- mixólýdískan
- lókrískan
- dúr-pentatónískan
- moll-pentatónískan
- blústónstiga
- mixólýdískan b9 b13
- krómatískan tónstiga
- eftirtalda þríhljóma:
 - dúr
 - moll
 - stækkaðan
 - minnkaðan
 - sus4
- eftirtalda ferhljóma:
 - maj 7
 - 7
 - m7
 - m7(b5)
 - +7
 - dim7
 - sus7

Flutningsmáti og hraði

Nemandi

- syngi tónstiga eina áttund upp og niður
- syngi hljóma frá grunntóni upp á efsta tón og aftur niður
- syngi tónstiga og hljóma M.M. ♩ = 66–80
- syngi tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Framhaldsnám

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfangna að ræða og miðast lok framhaldsnáms við að nemendur séu undir það búnir að takast á við tónlistarnám á háskólastigi.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil tveimur til þremur árum. Afburðanemendur ættu að geta lokið náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

⁵ Moll með stórrri 6und og stórrri 7und.

Eftir því sem lengra miðar í framhaldsnámi vegur heildarmynd tónlistarflutnings nemandans, jafnt á tónleikum sem á prófum, þyngra. Hér átt við aðra þætti en hljóðfæraleik, m.a. val meðleikara, getu þeirra og frammi-stöðu, útsetningar, samsetningu og framsetningu efnisskrár. Mikilvægt er að reglulega sé unnið að þessum námsþætti undir leiðsögn kennara en með vaxandi áherslu á frumkvæði nemandans. Stefnt skal að því að við lok framhaldsnáms sé nemandi fær um að standa fyrir heildstæðum, sannfærandi og persónulegum tónleikum.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, almennum markmiðum rytmískrar námskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga söngnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Tónn og tækni

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt
- hafi tileinkað sér góða líkamsstöðu
- andi eðlilega og úthald sé í samræmi við auknar kröfur þessa námsáfangs
- hafi náð mjög góðum tókum á stuðningi
- hafi náð mjög góðum tókum á tónmyndun og samræmingu raddsviða
- hafi náð mjög góðum tókum á inntónun
- sýni raddbeitingu sem hæfir stíl tónlistarinnar
- sýni skilning á sérhljóða- og samhljóðamyndun
- hafi á valdi sínu ólíkar gerðir stílrænnar raddbeitingar, t.d. rokk með „twang“ eða „distortion“
- ráði yfir víðu styrkleikasviði
- hafi náð mjög góðum tókum á hljóðnemataækni
- hafi öðlast góðan skilning á uppbyggingu hljóðkerfa og náð mjög góðum tókum hljómmótun eigin tóns

Texti

Nemandi

- syngi með mjög góðum textaframburði

- hafi tileinkað sér mjög góðan íslenskan textaframburð
- hafi náð góðum tókum á enskum textaframburði
- hafi hlotið nokkra reynslu af flutningi sönglaga á upprunalegu tungumáli, öðru en íslensku og ensku
- hafi öðlast skilning á innihaldi þeirra texta og ljóða sem fengist var við í náminu

Hrynur og form

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- syngi með hryntilfinningu sem hæfir stíl tónlistarinnar
- skilji og þekki allar algengar formgerðir
- sýni óbrigðult formskyn

Laglína

Nemandi

- flytji laglínur á sannfærandi hátt, m.a. með persónulegri túlkun, hendingamótun og styrkbreytingum
- hafi þroskaðan skilning á hlutverki söngvara í hljómsveit

Tónstigar og hljómar

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í söng og notkun eftirfarandi tónstiga:
 - dúr
 - hreinn moll
 - hljómhæfur moll
 - djass moll
 - dórískur
 - frýgískur
 - lýdískur
 - mixólýdískur
 - lókrískur
 - dúr-pentatónískur
 - moll-pentatónískur
 - blústónstigi
 - mixólýdískur b9 b13
 - lýdískur b7
 - breyttur⁶
 - samhverfur minnkaður (hálfþónn/heiltónn)
 - heiltónatónstigi
 - krómatískur tónstigi
- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi þríhljóma:
 - dúr
 - moll

⁶ „Altered“.

- stækkaður
- minnkaður
- sus 4
- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi sjöundarhljóma:
 - maj7
 - 7
 - m7
 - m7(b5)
 - m maj7
 - +7
 - sus7
 - dim7
- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi níundarhljóma:
 - maj9
 - m9
 - m7(b5,9)
 - 7(9)
 - 7(b9)
 - m maj9
- skilji uppbyggingu og þekki helstu notkunarmöguleika allra framangreindra hljóma og tónstiga til spuna
- syngi tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Fjöldi og val verkefna

Nemandi

- hafi kynnst ólíkum stílbrigðum djasstónlistar
- hafi kynnst mismunandi stílbrigðum rytmískrar tónlistar, svo sem: rokki, poppi, heimstónlistar, þjóðlagatónlistar og söngleikjatónlistar
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi safnað a.m.k. 32 þekktum lögum á safnlista, þar af a.m.k. 16 djasslögum
- hafi tileinkað sér a.m.k. þrjú safnlistalög á íslensku og þrjú á ensku

Spuni

Nemandi

- geti spunnið liðlega yfir krefjandi hljómferli í dúr og moll
- geti spunnið liðlega yfir krefjandi hljómferli sem ekki eru í ákveðinni tóntegund
- geti spunnið liðlega yfir hljómferli sem innihalda samsetta og flókna hljóma
- sýni grundvallartök á spuna utan ríkjandi tóntegundar⁷
- sýni með spuna sínum mjög góðan skilning á hljómrænu innihaldi tónlistarinnar

⁷ „Outside“.

- sýni góð tök á krómatísku nótnavali í spuna, m.a. með notkun á krómatískum nálgunarnótum og breyttum spennum
- beiti fjölbreyttum hryn í spuna
- hafi kynnst pólýrytmum og rytmískri hliðrun⁸
- syngi með öruggri hryntilfinningu
- sýni sannfærandi hendingamótun í spuna
- sýni eðlilega framvindu í spuna
- sýni sannfærandi uppbyggingu í spuna
- sýni sannfærandi sjálfsprotna notkun á mismunandi styrkleika- og styrkleikabreytingum, bæði í spuna og flutningi laglína
- hafi náð mjög góðum tökum á fjölbreytilegu textaspunatungumáli⁹
- hafi náð mjög góðum tökum á spuna út frá texta lagsins
- geti spunnið á sannfærandi máta út frá hljómagöngum laga af sambærilegri þyngd og nefnd eru sem dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi

Samspilsíðkun

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í ýmiss konar samleik/samsöng
- hafi öðst reynt af að syngja með hljómsveitum af ólíkum stærðum og gerðum
- hafi þjálfast í að ákvarða heppilegar tóntegundir laga út frá eigin raddsviði
- hafi þjálfast í að tónflytja og skrifa út lag- eða hljómaþléð í tóntegundum sem henta eigin raddsviði
- hafi hlotið reglubundna þjálfun í ýmiss konar rödduðum söng og samsöng
- geti unnið undir leiðsögn í hljómsveitarstarfi og kór
- hafi náð mjög góðum tökum á að fylgja taktslætti og bendingum stjórnanda
- hafi hlotið reynt í að leiða hljómsveit sjálfur
- hafi tekið þátt í stærri verkefnum, svo sem tónleikum í fullri lengd, þematengdum verkefnum og söngleikjum, eftir því sem tök eru á og aðstæður leyfa
- sé meðvitaður um nauðsyn undirbúnings, góðrar ástundunar og reglulegrar tímasóknar í hópastarfi, svo sem hljómsveit og kór
- sé meðvitaður um sameiginlega ábyrgð þeirra sem starfa saman á farsælu starfi og góðum árangri
- sé meðvitaður um mikilvægi góðra samskipta og félagslegrar færni í samstarfi
- hafi hlotið umtalsverða þjálfun í að koma fram á tónleikum sem þátttakandi í samspili og samsöng

⁸ „Displacement“.

⁹ „Scat“.

- hafi tekið þátt í stærri verkefnum, svo sem söngleikjum og þematengdum tónleikum eftir því sem aðstæður leyfa

Samspilshæfni

Nemandi

- sýni með söng sínum eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok framhaldsnáms:
 - hlustun á meðspilara og virkt samspil
 - frumkvæði í samleik
 - að hann sé móttækilegur fyrir frumkvæði annarra í samleik
- öðlast reynslu og öryggi í að leiða hljómsveit eða meðleikara, stjórna með látbragði og bendingum, ákvarða tempó og telja í lag

Lestur, leikur eftir eyra og utanbókarlærdómur

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í lestri og spuna út frá öllum bókstafshljómum sem talist geta í almennri notkun
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum lestri og spuna út frá öllum algengum bókstafshljómum
- sé fær um að leysa úr sjaldgæfum og óhefðbundnum hljómtáknum til spuna
- hafi mjög góða þekkingu á leiðbeinandi orðum og táknum sem koma fyrir á lagblöðum¹⁰
- geti lesið og sungið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- hafi þjálfast reglulega í að flytja laglínur utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að læra hljómaganga utanbókar til notkunar í spuna
- hafi þjálfast reglulega í að læra laglínur og hljómaganga eftir eyra

Upprit

Nemandi

- hafi þjálfast í að læra utan að, líkja eftir og fylgja hljóðrituðum söng eða hljóðfæraleik þekktra listamanna í völdum spunaköflum
- hafi hlotið umtalsverða þjálfun í að rita niður þekkta spunakafla valinna listamanna

Tónsmíðar

Nemandi

- hafi fengist við tónsmíðar
- hafi fengið tækifæri til að flytja eigin tónsmíðar

¹⁰ „Lead sheet“.

Túlkun, tjáning, still og framkoma

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Námslok

Nemandi

- hafi þjálfast í að setja saman og leiða hljómsveit
- hafi þjálfast í að setja saman fjölbreyttar og áhugaverðar efnisskrár með sannfærandi heildarsvip að markmiði
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt þessari námskrá, bls. 29

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu námsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni sem hentar við upphaf framhaldsnáms til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listanum er raðað eftir stafrófsröð höfunda. Í einstaka tilfellum kunna hlutar bóka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennsluefni

COKER, PATTY

The singer's jam session: A thorough, immediate approach to the numerous styles of jazz singing

DIBLASIO, DENIS

Diblasio's Bop Shop: The Sequel

COKER, PATTY

Vocal Improvisation - An Instrumental Approach by Patty Coker

DIBLASIO, DENIS

Diblasio's Bop Shop: Getting Started in Improvisation

DIBLASIO, DENIS

Guide For Jazz/Scat Vocalists

SADOLIN, CATHRINE

Complete Vocal Technique
CVI Publications

STOLOFF, BOB
Blues Scatitudes

ÝMSIR
The Real Vocal Book Volume 1
Hal Leonard

STOLOFF, BOB
Scat Improv Techniques

STOLOFF, BOB
Scat Singing Method

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þríþætt: hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf á bls. 22–33 er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 29. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil tveimur til þremur árum. Afburðanemendur ættu að geta lokið náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi skal nemandi flytja tvö aðallög. Auk þess skal hann leggja fram safnlista með 32 lögum og velur prófdómari eitt þeirra til flutnings. Alls eru því undirbúin 34 lög og skulu þau öll vera í samræmi við kröfur námskrárinnar. Miðað er við að a.m.k. helmingur laga samkvæmt prófþætti 1 sé djasstónlist. Að lágmarki skal eitt laganna vera á íslensku, eitt á ensku og eitt á þriðja tungumáli. Spuni skal koma fram í öðrum aðallaginu og a.m.k. 10 safnlistalögum. Aðrir prófþættir eru upprit, raddæfingar, tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins.

Miða skal við að heildartími á framhaldsprófi fari ekki fram yfir 60 mínútur. Á prófinu skal nemandi flytja öll lög samkvæmt prófþætti 1 utanbókar. Sama á við um upprit samkvæmt prófþætti 2, raddæfingar samkvæmt prófþætti 3, tónstiga og hljóma samkvæmt prófþætti 4 og valverkefni samkvæmt prófþætti 5 b). Valverkefni samkvæmt prófþætti 5 a) má flytja eftir nótum. Eðli málsins samkvæmt er óundirbúinn nótnalestur samkvæmt prófþætti 6 alltaf eftir nótum.

Prófbættir eru þessir:

1. **Verk** (36 einingar alls) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
 - a) Tvö ólík aðallög, flutt með hljómsveit (12 einingar hvort).
 - b) Eitt lag af 32 laga safnlista, flutt með hljómsveit – valið af prófdómara (12 einingar).
2. **Upprit** (12 einingar) flutt með upprunalegri upptöku.
3. **Raddæfingar** (12 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
4. **Tónstig og hljómar** (15 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
5. **Val** (10 einingar). Nemandi velji eitt eftirtalinna viðfangsefna:
 - a) Syngi frumsamið verk eða eigin útsetningu.
 - b) Syngi verk af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni.
 - c) Flytji samsöngsverkefni af sambærilegri þyngd og önnur framhaldsprófsverkefni þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki.
6. **Óundirbúinn nótnalestur** (10 einingar).
 - a) Hefðbundinn nótnalestur (5 einingar).
 - b) Lestur bókstafshljóma og spuni yfir þá (5 einingar).
7. **Heildarsvipur** (5 einingar).

Frekari umfjöllun um einstaka þætti prófsins er að finna í kafla um áfangapróf á bls. 29–33 hér að framan.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi. Síðan eru birt fyriræmi um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Verk og safnlisti

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um aðallög og ný lög á safnlista**Djass**

Goodbye Porkpie Hat (Mingus)

Infant Eyes (Shorter)

Naima (Coltrane)

Twisted (Ross)

Íslenskur djass

Hjartalag (Tómas R. Einarsson)

In Memoriam (Sigurður Flosason)

Journey To Iceland (Tómas R. Einarsson)

Smátt og smátt (Sigurður Flosason)

Erlent rokk/pop

Alone (Heart)
 She's Gone (Stealheart)
 Who Wants To Live Forever (Queen)
 Wuthering Hights (Bush)

Söngleikir/karlaraddir

Gethsemane / Superstar (Webber / Rice)
 Heaven On Their Minds / Superstar (Webber / Rice)
 Only The Very Best/Tycoon (Starmania) (Berger / Plamondon/Rice)

Söngleikir/kvenraddir

And I Am Telling You / Dreamgirls (Kriger / Eyen)
 I Am Changing / Dreamgirls (Kriger / Eyen)
 Nobodys Side / Chess (Ulvaeus / Andersson / Rice)

Dæmi um upprit

Bobby McFerrin: Moondance (Bobby McFerrin: Bobby McFerrin)
 Sarah Vaughan: Autumn Leaves (Sarah Vaughan: Crazy & Mixed Up)

Raddæfingar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi raddæfingar. Raddæfingar skulu sungnar án undirleiks. Í prófinu má leika hverja æfingu einu sinni fyrir nemandann, síðan er gefinn upphafstónn. Það er á valdi prófdómara að velja tónhæð, sérhljóða (a, e, í, o, ú) og styrkleika. Nemandi ræður röð æfinga.

Auk neðangreindra skylduæfinga skal nemandi undirbúa eina raddæfingu að eigin vali. Valæfingunni skal skilað á nótum fyrir upphaf prófs.

Inntónun og breitt tónsvið

♩ = 50–66

Lipurð og styrkleiki

♩ = 66–70

Legato, stökk og jöfnun raddsviða/moda

♩ = 50–66

Öndunartækni

♩ = 92–104

Tónstigar og hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma sem sungnir skulu án undirleiks. Nemandi ræður hvort hann notar söngheiti eða ekki. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem sungnir eru. Gefinn er upphafstón hverju sinni.

Efni, leikmáti og hraði

Nemandi geti sungið eftirtalda tónstiga:

- dúr
- hreinan moll
- hljómhæfan moll
- djassmoll¹¹
- dórískan
- frýgískan
- lýdískan
- mixólýdískan
- lókrískan
- dúr-pentatónískan
- moll-pentatónískan
- blústónstiga
- mixólýdískan b9 b13
- lýdískan b7
- breyttan¹²

¹¹ Moll með stórrí sexund og stórrí sjöund.

¹² „Altered“.

- samhverfan minnkaðan (hálfur/heill)
- heiltónatónstiga
- krómatískan tónstiga

Nemandi geti sungið eftirtalda þríhljóma:

- dúr
- moll
- stækkaðan
- minnkaðan
- sus 4

Nemandi geti sungið eftirtalda sjöundarhljóma:

- maj7
- 7
- m7
- m7(b5)
- m maj7
- +7
- sus7
- dim7

Nemandi geti sungið eftirtalda níundarhljóma:

- maj9
- m9
- m7(b5,9)
- 7(9)
- 7(b9)
- m maj9

Flutningsmáti og hraði

Nemandi

- syngi tónstiga eina áttund upp og niður
- syngi hljóma frá grunntóni upp á efsta tón og aftur niður
- syngi tónstiga og hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 80–100
- syngi tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar